

PANU ORELL

Tykkylumen valtakunta

Riisitunturi

Riisitunturi on todellinen talviretkelijän paratiisi, mutta maineeltaan se on jäänyt Koillismaan kahden kärkikohteen, Syötteen ja Oulangan kansallispuiston varjoihin. Aivan suotta.

■ Riisitunturi ja tunturista nimen itselleen saanut kansallispuisto sijaitsevat Posion kunnassa Etelä-Lapin ja Koillismaan rajaseudulla. Sen välittömässä läheisyydessä ei ole Iso-Syötteeseen tai Rukaan verrattavissa olevaa suurta hiihtokeskusta, mikä on todennäköisesti säästännyt alueen suurimmilta matkailijamasoilta. Riisitunturin eteläpuolella on kuitenkin pienimuotoinen, mutta olosuhteiltaan asiallinen Kirintövaaran hiihtokeskus.

Talvisista vaara-, suo- ja metsämaisemista pitävälle sekä hiihtokeskusten pahimman humun ulkopuolelle haluaville Riisitunturi on ehdottomasti suositeltava retkikohte. Se sijaitsee kätevästi Iso-Syötteen ja Rukan puolivälissä kellovöllisten kulkuyhteyksien varrella.

Alueelle on helppo tehdä päiväretki vaikkapa Rukalta, mutta Riisi

tarjoaa mahdollisuuksia myös 2–4 vuorokauden hiihtovaelluksille.

Kynttiläkuusikoita ja rинnesoita

Riisitunturin alue on kooltaan reilut 100 km² ja se muodostuu kahdesta toisiinsa rajoittuvasta luonnonsuojelualueesta, Karitunturin soidensuojelualueesta ja Riisitunturin kansallispuistosta. Suojelualueita hallinnoi ja niiden ylläpidosta vastaa Metsähallitus.

Riisitunturille luonteenomaisen ulkoasun antavat kirveenkoskemattomat kynttiläkuusikot sekä Suomessa harvinaiset rинnesuot.

Rинnesuot loistavat Riisin talvisessa maisemassa laajoina avonaisina kenttinä, mutta tavallisista soista poiketen ne ovat hyvinkin kaltevia. Rinteiden suojuotteja pitkin on hiihtäjän helppo liikkua. Ne

Harvassa paikassa Suomessa voi hiihtää puuhun! Riisin huikeissa tykkylumikuusikoissa se onnistuu.

toimivat myös luonnon muokkamina laskettelurinteinä.

Kansallispuisto on miltei kokonaan yli 300 metriä merenpinnan yläpuolella ja korkeimmat vaarat nousevat liki 470 metrin korkeuteen, siis melkein samalle tasolle kuin Rukatunturin huippu.

Korkeimpien vaarojen laet ovat lähes puuttomia ja niiltä aukeavat silmänkantamattomat järvi- ja metsämaisemat. Huikeimmat näkymät paljastuvat katsottaessa Riisitunturin laelta etelään Yli-Kitkäriven suuntaan.

Vaarojen välissä on upeita laaksoja, joita hallitsevat pitkänomaiset suojuotit sekä kiemurtelevat metsäpurot. Yksi hienoimmista on Riisisuon laakso, jonka molemmin puolin kohoavat varsin jyrkkäreunaiset vaarat.

Menneiden aikojen laajamittaisesta niittytaloudesta muistuttavat soilla ja puronvarsilla seisovat vanhat ladot, jotka puurakenteisina ovat pikkuhiljaa sortumassa suon silmään.

Eläimistöltään Riisin alue on tyyppillistä Etelä-Lappia. Puiston alueella laiduntavat niin hirvet kuin porot ja suurpedoistakin saadaan havaintoja lähes vuosittain.

Talviretkeilijälle alueen näkyvimmat eläimet ovat kuukkeli ja metsäkanalinnut. Aivan hiihtäjän suksenkärjiltä lumikiepiä ilmaan

säntäävä metso on pysähdyttävä elämys.

Tykkylumisia postikorttimaisemia

Korkeutensa ja maantieteellisen sijaintinsa ansiosta Riisitunturi on eräs maamme parhaimpia tykkylumialueita. Tykkylumi syntyy, kun ilmankosteus takertuu ja jäätyy puiden oksille huurteeksi tai kun puiden päälle satanut nuoskalumi jäätyy. Vahvimmat tykkykerrostumat muodostuvat yleensä vaarojen lakiosien puustoon.

Satojen tai jopa tuhansien kilojen painoiset huuure- ja lumimassat verhoavat Riisin puita, kun tykyn kehittyminen on saanut jatkoa rauhassa ilman suoja-aikaa. Raskas tykkykuorma jättää näkyvät merkkinsä luontoon, katkeilleet latvukset ja monilatvaiset puut ovat tuttu näky alueen metsissä.

Tykkylumiset postikorttimaisemat ovat ehdottomasti Riisin parasta talviantia. Tykkylumikuusikon keskellä aurinkoisessa pakkassäässä hiihtäessä huomaa kerrankin, ettei hiihtokeskusten matkailumainoksissa sittenkään ole käytetty kuvamanipulaatioita.

Vieläkin sävyttävämpi kokemus syntyy, kun hiihtoretken tekee yöllä kuutamon valossa. Tykkylumen verhoamassa ja kuutamon valaistuksessa kuusikossa on mystiikkaa,

joka herättää mielikuvia kokeneenkin retkeilijän sielun sopukoissa.

Tykkylumiretkeilijän osa ei kuitenkaan ole helppo tänä ilmastonmuutoksen aikakautena. Yksikin tuulinen suojasää saattaa tiputtaa kuukausia kehittyneen tykyn vain muutamassa tunnissa.

Internetajan ihmisellä on toisaalta mahdollisuus seurata säätilojen kehittymistä ja optimoida reissun ajankohtaa olosuhteiden mukaan.

Tavallisesti Riisitunturin tykky on parhaimmillaan tammi-helmikuussa, mutta olosuhteiden sattuessa kohdalleen voi hiihtäjä nauttia upeista tykkymaisemista vielä maaliskuun puolivälissä huikeassa kevättalven auringossa. Tykyn verhoamasta Riisitunturista eivät talviretkeilymaisemat maamme rajojen sisällä parane.

Erämaalatu ja autiotupa

Talvisen Riisitunturiin on helppo tutustua, sillä alueen upeimpien maisemien läpi kulkee hoidettu perinteisen hiihtotavan latu. Noin 12 km pituinen latu avataan helmikuun puolivälissä ja sitä hoidetaan huhtikuun loppupuolelle asti.

Ladulle voi lähteä joko Tolvan kylästä kahvila Korpihillan pihalta tai vaihtoehtoisesti Syrjälahden pysä-

köintipaikalta.

Hiihdon lomassa retkeilijä voi pysähtyä eväs- ja juomatauolle Riisin upealle autiotuvalle, jonka kuppeesta hoidettu latu kulkee. Tupa sijaitsee metsäsaarekkeen reunalla Riisitunturin kahden laen välisellä rinteellä.

Tuvassa on yöpymistilaa kuudelle henkilölle ja siinä on tavanomainen autiotupavarustus kamiinoinen ja kaasukeittimineen. Pihalla on lisäksi nuotiopaikka, jossa nokipannukahvit ja makkarat valmistuvat vähintäänkin kohtuullisissa maisemissa.

▲ **Omaleimaisen luonteen Riisitunturin kansallispuistolle antavat lukuisat rinnensoot, joita pitkin talviretkeilijän on helppo liikkua.**

► **Riisitunturin alueen palvelurakenteita on kehitetty ja kunnostettu viime vuosina. Työ on kantanut hedelmää, sillä alue valittiin vuoden 2010 retki-kohteeksi Suomessa.**

▼ **Verraten vähäisestä käyttöasteesta ja toisaalta runsaslumisuudesta johtuen Riisin alueen laavuja joutuu toisinaan hieman kaivamaan lumen alta esiin. Lapio onkin ehdoton retkivaruste Riisillä.**

Autiotuvan pihasta on vajaan kilometrin matka Riisitunturin laelle. Vaikka latupohja ei mene tunturin päälle asti, niin retkeilijän kannattaa ehdottomasti nähdä pieni vaiva ja hiihtää huipulle, sillä sieltä avautuu kansallismaiseman arvoinen horisontti kaikkiin ilmasuuntiin.

Vaarojen yläosissa tuuli on tavallisesti pakannut lumen sangen kovaksi, joten huiputuksen pystyy tekemään jopa Pihtiputaan mummo normaaleilla latusuksilla.

Toinen vaihtoehto Riisitunturin valloittamiseen on lumikenkäret-

ki Syrjälahden pysäköintipaikalta. Matkaa huipulle kertyy vajaat kaksi kilometriä, joten retken voi tehdä muutamassa tunnissa.

Umpihankea ja laavuja

Suurin osa Riisitunturin kansallispuistosta on umpihankihihtäjän valtakuntaa, sillä Tolvan–Syrjälahden latu on ainoa hoidettu ura puiston alueella. Kun hoidetulta ladulta hiemankin poikkeaa, ei muita kulkijoita juuri näkökenttään osu. Näin on varsinkin joulu–helmikuussa. Maaliskuun kevähängillä alueella on hieman enemmän retkeilijöitä, muttei silloinkaan haitaksi asti.

Päiväretkien ohella Riisi tarjoaa erinomaiset mahdollisuudet muutamien päivien mittaisille hiihtovaelluksille. Retken voi aloittaa joko alueen pohjoisosista Tolvasta tai Syrjälahdelta, tai vaihtoehtoisesti eteläreunalta Kirintövaaran lomakeskuksesta. Vain Noukavaaran lähtöpiste aivan Riisin pohjoisimmassa osassa ei ole talvikunnossapidon kohteena.

Hiihtovaelluksen yöpymiset on kätevä suunnitella alueen kuuden huolletun laavun ja kahden autiotuvan varaan. Laavut ja autiotuvat on ripoteltu varsin sopivin 3–6 km välimatkoin Riisitunturin kansallispuistoon ja Karitunturin soiden-suojelualueelle.

Toisinaan laavun löytäminen voi olla aavistuksen hankalaa, sillä vähäisestä käyttöasteesta johtuen osa saattaa olla lähes lumeen hautuneita. Puolitoistametrinen lumihangan lapiointi laavun ja tulipaikan päältä vetreyttää toisaalta lihaksia ja nostaa ruokahalua.

Alueen toinen autiotupa, Ahmatupa, sijoittuu Karitunturin län sireunalle. Ruoka- ja kahvitauolle voi pysähtyä myös Karitunturin päivätuvalle, joka sijaitsee reilun kilometrin itään Ahmatuvalta.

Hiihtovaelluksen lomassa kan-

Riisitunturin autiotupa talviyön kuutamossa. Autiotupa sijoittuu Riisitunturin kansallispuiston hienoimpiin maisemiin kahden vaaran väliin ja se on helposti saavutettavissa hoidetun hiihtoladun vieressä.

nattaa toisinaan heittää reppu selästä ja ottaa ilo irti Riisin rinteistä. Ne tarjoavat mielenkiintoisia laskettelumahdollisuuksia koskematomilla hangilla ja – mikä parasta – ilman hiihtohissien väenpaljoutta.

Kukin laskija voi valita aivan oman yksityisrinteensä.

Osa rinteistä on varsin metsäisiä, joten ne tarjoavat haasteita myös hieman kokeneemmille laskijoille.

Parhaimmat laskumahdollisuudet löytyvät Riisitunturin kahden laen länsirinteiltä. Hyvinä tukikohdina toimii joko Riisin autiotupa tai Soilun laavu. Pari–kolme laskua ja kipuamisista rinteen päälle ja päivän kuntoharjoitus on tullut tehtyä.

◀ **Nuotion loimussa on mukava kömpiä laavun suojiin ja omaan makuupussiin. Riisin kaksi autiotupaa ja lukuisat laavut tarjoavat loikoisat yöpymismahdollisuudet talviretkeilijöille.**

▼ **Tykkylunta kasaantuu eniten vaarojen lakiosien puustoon. Parhaimmillaan yksittäiseen puuhun voi kertyä tykkyä jopa muutamien tonnin painosta.**

Vuoden retkikohde 2010

Riisitunturin kansallispuisto valittiin maaliskuussa 2010 Helsingissä järjestelyillä Retki-messuilla vuoden retkikohteeksi. Voittaja valittiin ammattilaisraadin valitsemien seitsemän finalistin joukosta nettäänestyksellä, jossa annettiin kaikkiaan yli 2 000 ääntä. Riisitunturin kansallispuisto keräsi lähes neljänneksen äänistä.

Toiseksi suosituimmaksi retkikohteeksi nousi Teijon retkeilyalue ja kolmanneksi Koitelin matkailu- ja virkistysalue.

Riisitunturi on varsin ajankohtainen valinta Vuoden retkikohteeksi, sillä aluetta on kehitetty viime aikoina huomattavasti. Saavutettavuutta on helpotettu ja puiston rajalle pääsee nykyään autolla.

Palveluita on lisäksi parannettu ja tunturille on tehty uudet päiväreitit, Riisin Rietas ja Riisin Rääpäsy, jotka tosin palvelevat enimmäkseen sulan maan retkeilijöitä. Samassa yhteydessä on ehostettu laavuja ja autiotupaa.

Lisätietoa Riisitunturin luonnosta, palveluista ja ajankohtaisista asioista saa Metsähallituksen internet-sivuilta osoitteesta www.metsa.fi tai www.luontoon.fi.

Erinomaista karttamateriaalia alueesta on löydettävissä www.retki-kartta.fi sivustolta, jonka ylläpidosta vastaa edellisten sivujen tapaan Metsähallitus. Sivuilta saa hyvät eväät niin päiväretkien kuin pitempien vaellusten suunnittelun pohjaksi.